

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

**Факультет суспільних та прикладних наук
Кафедра права та публічного управління
Кафедра психології та суспільствознавчих дисциплін**

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з методичної роботи**

[Handwritten signature]
“30” *[Handwritten initials]* 2024 р.

**ЦІННОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань:	<i>05 Соціальні і поведінкові науки</i>
Спеціальність:	<i>053 Психологія</i>
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	<i>Психологія</i>
Освітній рівень:	<u><i>бакалаврський</i></u>
Статус дисципліни:	<u><i>обов'язкова</i></u>
Мова викладання, навчання та оцінювання:	<i>українська</i>

**Івано-Франківськ
2024**

РОЗРОБНИК:

к.соц..н., доцент, доцент кафедри
права та публічного управління

Олександра ПТАШНИК**ЗАТВЕРДЖЕНО**

на засіданні кафедри права та публічного управління протокол № 1 від
30.08.2024

В.о. завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК**УЗГОДЖЕНО:**

Гарант ОПП

на засіданні кафедри психології та суспільствознавчих дисциплін, протокол №
№1 від 30.08.24

Наталія ГУМЕНЮК

В.о. завідувача кафедри

Наталія ГУМЕНЮК**СХВАЛЕНО:**

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № __ від _____

e-mail	oleksandra.i.ptashnyk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	201
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/node/1194
Сторінка курсу в СДО	СДО https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3761

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Цінності громадянського суспільства» - це навчальна дисципліна, яка формує у студентів активну громадянську позицію як суб'єкта громадянського суспільства; утверджує участь у функціонуванні інститутів громадянського суспільства; формування та усвідомлення цінностей громадянського суспільства, серед яких: моральні цінності; права й свободи людини і громадянина; свобода, рівність та справедливість; життя людини; політичний плюралізм та демократія; свобода слова та вільні ЗМІ; приватна власність. Важливо не просто бути громадянином своєї держави, а брати активну участь у збереженні та вдосконаленні своєї держави. Для цього людині необхідно бути проникливою та освіченою, щоб знати, що в державі облаштовано добре, що потребує змін, що потребує дбайливого ставлення та захисту.

Мета сформуванати здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, а також цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

Завдання дисципліни: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними позиціями сучасного наукового дискурсу з проблем громадянського суспільства, здійснити огляд основних теоретичних моделей громадянського суспільства, визначити його структуру, інституційну та ціннісну складові; створити передумови (інформаційні та пізнавально-психологічні) для вироблення здобувачами вищої освіти свого власного погляду на проблеми громадянського суспільства, взаємовідносини громадянського суспільства та держави, їхньої роль у поступі суспільства та розбудові держави, діяльності соціальних інститутів.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- ключові положення теорії громадянського суспільства, розуміння його сутності, ознак, структури;
- сутність правової держави та основні закономірності її розвитку;
- поняття політичної системи громадянського суспільства, її структуру, суб'єктів, місце в ній держави;
- співвідношення громадянського суспільства і держави;
- природу влади;
- діалектику розвитку та співвідношення процесів управління та самоврядування у громадянському суспільстві;
- проблеми сучасної демократії та шляхи їх розв'язання;
- специфіку і проблему представницького і прямого правління в громадянському суспільстві;
- поняття феномену «свободи» (у тому числі, «політичної свободи») як ключової ідеї громадянського суспільства;
- основні форми громадянської активності;

- основні фактори розвитку різних систем громадянського суспільства;
- специфіку правового регулювання та його значення для розвитку громадянського суспільства.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій знання та розуміння діалектичного взаємозв'язку між правовою державою та громадянським суспільством;
- аналізувати стан і перспективи розвитку громадянського суспільства та окремих його складових (систем) з точки зору основних постулатів теорії держави і права;
- будувати професійну та буденну діяльність, виходячи з розуміння глобальності проблематики розвитку громадянського суспільства.;
- аналізувати процес становлення громадянського суспільства та культури громадянськості у незалежній Україні.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Цінності громадянського суспільства» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Психологія», введеної в дію ЗВО «Університет Короля Данила» «01» вересня 2024 року, Наказ №).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
------------------------------	---

<p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати Громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК11. Здатність зберігати та примножувати, моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>	<p>ПРН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p>ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначити зміст запиту до супервізії.</p>
---	---

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2
------	---

Семестр	3		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	16 (в годинах)	— (в годинах)
	семінари, практичні	14 (в годинах)	— (в годинах)
Самостійна робота		60 (в годинах)	— (в годинах)
Форма підсумкового контролю	екзамен (1 год.)		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни¹:

Пререквізити	Постреквізити
Основи наукового пізнання Актуальні проблеми історії Критичне мислення	Особистісна ефективність

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття громадянського суспільства

Тема 2. Особистість, член суспільства і представник культури

Тема 3. Людина як громадянин. Обов'язки громадян

Тема 4. Права людини

Тема 5. Моральні цінності. Справедливість, рівність та свобода як цінності

Тема 6. Життя та його захист у громадянському суспільстві

Тема 7. Демократія як цінність. Політичні партії. Громадські формування як інститути громадянського суспільства

Тема 8. Рациональне енергоспоживання – пріоритетний напрям сталого розвитку суспільства

Перелік тем лекційного матеріалу

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (2 ГОД)

Громадянське суспільство: підходи до визначення. Громадянське суспільство як соціальна спільнота. Основи громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства. Політико-правові основи громадянського суспільства. Економічні основи громадянського суспільства. Духовні і культурно-моральні основи громадянського суспільства. Принципи громадянського суспільства. Принцип ринкових відносин, різноманітності форм

власності. Принцип економічної незалежності індивідів від держави. Принцип рівності прав і свобод людей у всіх сферах суспільного життя. Принцип рівності перед законом і правосуддям, надійності юридичної захищеності особистості. Принцип поділу влади і взаємодії її гілок.

Питання для самостійного вивчення. Історичний аспект громадянського суспільства. Структурний аспект громадянського суспільства. Культурний аспект громадянського суспільства.

ТЕМА 2. ОСОБИСТІТЬ, ЧЛЕН СУСПІЛЬСТВА І ПРЕДСТАВНИК КУЛЬТУРИ (2 ГОД)

Особистість як соціальна якість людини. Потреба бути освіченим, поінформованим, досвідченим. Людина як суб'єкт. Ролі та статус у суспільстві. Рівень самостійності особи. Рівень свободи особи. Парадокс. Демагогія. Відповідальність громадянина. Етичність та моральність громадянина. Авторитет у суспільстві.

Питання для самостійного вивчення. Відповідальні дії. Що люди роблять щоб уникнути відповідальності. Види відповідальності. Фактори, що впливають на авторитет у суспільстві.

ТЕМА 3. ЛЮДИНА ЯК ГРОМАДЯНИН. ОBOB'ЯЗКИ ГРОМАДЯН (2 ГОД)

Громадянин. Хто може вважати себе громадянином. Почуття обов'язку. Почуття відповідальності. Передумови формування громадянського суспільства. Народ як об'єднання громадян. Народ як суб'єкт громадянського суспільства. Громадянин-професіонал.

Конституційні обов'язки громадян. Захист Вітчизни. Сплата податків і зборів. Незаподіяння шкоди природі, культурній спадщині. Шанування державних символів. Додержання Конституції України та законів України. Непосягання на права і свободи, честь і гідність інших людей. Обов'язки громадян в сфері охорони здоров'я. Обов'язок піклуватись про своє здоров'я та здоров'я дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян. Обов'язок у передбачених законодавством випадках проходити профілактичні медичні огляди і робити щеплення. Екологічні обов'язки. Обов'язок кожного берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства.

Питання для самостійного вивчення. Становлення ідеї національної еліти. Поняття національна еліта. Формування національної еліти. Ознаки національної еліти. Відповідальність, хоробрість, служіння суспільним інтересам, самовдосконалення, обачливість, відданість, завбачливість, моральність, справедливість, поміркованість, самопожертва як сутнісні риси національної еліти. Шанування державних символів. Відповідальність за невиконання обов'язку щодо шанування державних символів. Наруга над державними символами.

ТЕМА 4. ПРАВА ЛЮДИНИ (2 ГОД)

Поняття прав людини. Сучасні дискусії щодо прав людини. Права та свободи. Права та відповідальність громадянина. Права людини та представницькі інститути демократії. Покоління прав людини. Типологія прав людини. Методи й механізми захисту прав людини. Розвиток гарантій прав людини в Україні, Європі та в світі; поглиблення змісту й розширення обсягу прав людини; обмеження свободи вживання наркотичних засобів: причини і принципи; проблема глобального правосуддя.

Питання для самостійного вивчення. Перше покоління прав людини. Друге покоління прав людини. Третє покоління прав людини. Четверте покоління прав людини. Поняття верховенства права, його складові. Заборона дискримінації як принцип прав людини. Види дискримінації: пряма дискримінація, непряма дискримінація.

ТЕМА 5. СПРАВЕДЛИВІСТЬ, РІВНІСТЬ ТА СВОБОДА ЯК ЦІННОСТІ. МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ (2 ГОД)

Поняття цінностей. Громадянські цінності, громадянські знання, громадянські уміння, громадянської компетентність. формування цінностей громадянського суспільства. Класифікація цінностей. Загальнолюдські, демократичні, національні цінності. Аспекти формування національних цінностей: естетичний, етичний, етнічний. Моральні цінності: поняття та види. Справедливість у громадянському суспільстві. Принцип природної справедливості. Історичний поступ ідеї справедливості. Спорідненість справедливості з моральним обов'язком. Свобода як всезагальний принцип громадянського суспільства. Межа свободи. Свавілья. Рівність у громадянському суспільстві.

Питання для самостійного вивчення. Характеристика моральних цінностей: мудрість, щастя, свобода, любов, милосердя, чесність, щирість, старанність, вірність, правдивість, доброзичливість, надійність, порядність, відповідальність, праця, правда, людина, знання, культура.

Свобода совісті та віросповідання. Свобода та особиста недоторканність. Свобода слова. Свобода вираження поглядів. Свобода пересування.

ТЕМА 6. ЖИТТЯ ТА ЙОГО ЗАХИСТ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ (2 ГОД)

Невід'ємне право кожної людини на життя. Право на життя за Конституцією України. Право на життя та ст. 3 Загальної декларації прав людини. Гарантування державою захисту від свавільного позбавлення життя кожної людини, що перебуває під її юрисдикцією. Матеріальні та процесуальні зобов'язання держави щодо гарантування права на життя.

Питання для самостійного вивчення. Смертна кара та її скасування. Евтаназія: історія становлення. Види евтаназії. Перспективи впровадження евтаназії в Україні.

ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ, ГРОМАДСЬКІ ФОРМУВАННЯ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ (2 ГОД)

Місце політичних партій у громадянському суспільстві. Поняття та сутність політичних партій. Мета створення політичних партій. Фактори утворення політичних партій. Структурні рівні політичної партії. Функції політичних партій. Класифікація політичних партій. Типологія партійних систем.

Поняття громадських об'єднань. Громадська організація. Громадська спілка. Молодіжні громадські об'єднання. Заборона утворення і діяльність громадських об'єднань, які спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі. Принципи громадських об'єднань. Нормативно-правова основа функціонування громадських об'єднань.

Питання для самостійного вивчення. Становлення та розвиток політичних партій. Політичні партії України. Правова регламентація утворення та функціонування політичних партій в Україні. Заборонені політичні партії. Види громадських об'єднань. Всеукраїнські, міжнародні та місцеві громадські об'єднання. Порядок утворення громадських об'єднань. Порядок утворення молодіжних громадських об'єднань.

ТЕМА 8. РАЦІОНАЛЬНЕ ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА (2 ГОД)

Цілі сталого розвитку та раціональне енергоспоживання. 17 цілей сталого розвитку суспільства. Енергоефективність як ключова ціль сталого розвитку суспільства. Енергоощадність. Доступна та чиста енергія. Екодизайн та енергетичне маркування. Скорочення споживання енергії. Енергетичний аудит. Енергетичний менеджмент та його система.

Питання для самостійного вивчення. Шляхи енергоощадності. Поширення та популяризація енергоощадності в українському суспільстві. Енергоощадність починається з кожного.

Зміст семінарських занять

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (2 ГОД)

1. Поняття «суспільство».
2. Соціальна структура суспільства.
3. Соціальні інститути та організації.
4. Громадянське суспільство як соціальна спільнота.
5. Структура громадянського суспільства.
6. Принципи громадянського суспільства.

**ТЕМА 2. ОСОБИСТІСТЬ, ЧЛЕН СУСПІЛЬСТВА І ПРЕДСТАВНИК
КУЛЬТУРИ (2 ГОД)**

1. Особистість як суб'єкт та об'єкт соціальних відносин.
2. Соціологічна структура особистості.
3. Потреби особистості.
4. Соціалізація особистості.

**ТЕМА 3. ЛЮДИНА ЯК ГРОМАДЯНИН. ОBOB'ЯЗКИ ГРОМАДЯН. (2
ГОД)**

1. Поняття «громадянин».
2. Інститут громадянства.
3. Держава та громадянське суспільство.
4. Взаємозв'язок та взаємовідповідальність держави та громадянина.

ТЕМА 6. ПРАВА ЛЮДИНИ (2 ГОД)

1. Поняття прав людини.
2. Покоління прав людини.
3. Типологія прав людини.
4. Методи й механізми захисту прав людини.
5. Розвиток гарантій прав людини в Україні, Європі та в світі.

**ТЕМА 5. СПРАВЕДЛИВІСТЬ, РІВНІСТЬ ТА СВОБОДА ЯК ЦІННОСТІ.
МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ (2 ГОД)**

1. Поняття цінностей.
2. Класифікація цінностей.
3. Аспекти формування національних цінностей: естетичний, етичний, етнічний.
4. Моральні цінності: поняття та види.
5. Справедливість у громадянському суспільстві.
6. Свобода як всезагальний принцип громадянського суспільства.
7. Межа свободи. Свавілья.
8. Рівність у громадянському суспільстві.

**ТЕМА 6. ЖИТТЯ ТА ЙОГО ЗАХИСТ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ
СУСПІЛЬСТВІ (2 ГОД)**

1. Невід'ємне право кожної людини на життя.
2. Право на життя за Конституцією України.
3. Право на життя та ст. 3 Загальної декларації прав людини
4. Матеріальні та процесуальні зобов'язання держави щодо гарантування права на життя.

ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ, ГРОМАДСЬКІ ФОРМУВАННЯ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ (2 ГОД)

1. Поняття громадських об'єднань.
2. Громадська організація.
3. Молодіжні громадські об'єднання.
4. Нормативно-правова основа функціонування громадських об'єднань.
5. Поняття та сутність політичних партій.
6. Фактори утворення політичних партій.
7. Структурні рівні політичної партії.
8. Функції політичних партій.
9. Типологія партійних систем.

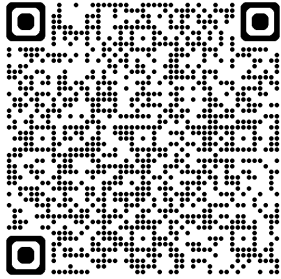
ТЕМА 8. РАЦІОНАЛЬНЕ ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА (2 ГОД)

1. Цілі сталого розвитку та раціональне енергоспоживання.
2. 17 цілей сталого розвитку суспільства.
3. Енергоефективність як ключова ціль сталого розвитку суспільства.
4. Енергоощадність. Доступна та чиста енергія. Екодизайн та енергетичне маркування. Енергетичний менеджмент та його система.

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Цінності громадянського суспільства»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	60	
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	
Підготовка до поточного контролю	20	
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20	

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

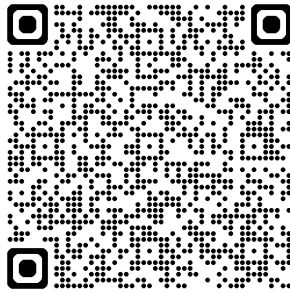
Відпрацювання незадовільних оцінок, отриманих студентом на навчальному занятті є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять проводиться згідно з графіку прийому відпрацювань затвердженого завідувачем кафедри. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані до початку сесії. Відпрацювання пропущених лекцій проводиться шляхом надання студентом розширеного конспекту або реферату за темою лекції. Відпрацювання семінарських занять проводиться у формі усної співбесіди з викладачем або написання письмової роботи. Після відпрацювання студентами пропущених занять викладач фіксує результат в журналі прийому відробок та академічному журналі.

Якщо студент бере участь у міжнародній або внутрішній програмі академічної мобільності, студент отримує індивідуальний навчальний план, який враховує фактичне виконання студентом індивідуальних навчальних планів поточного та попередніх навчальних років. Якщо дисципліна не була перезарахована, відпрацювання пропущених занять здійснюється студентом впродовж семестру після повернення із навчання.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та

лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом

можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

Із політикою курсу студенти ознайомлюються на першому занятті.

Якість освітнього процесу забезпечується за допомогою дотримання принципів академічної доброчесності. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»: Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. В основі академічної доброчесності лежить чесність, довіра, порядність у виконанні своїх обов’язків, довіра, справедливість, повага та відповідальність.

Академічна доброчесність покликана боротися із:

- плагіатом як актом шахрайства в студентських роботах, наукових статтях та тезах;
- фабрикацією та фальсифікацією результатів наукових досліджень;
- обманом, списуванням,
- використання непередбачених навчальним процесом допоміжних матеріалів та технічних засобів.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами

обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

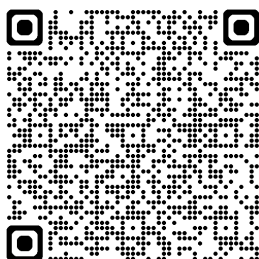
хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

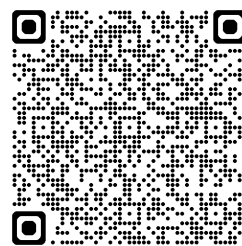
За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

– “Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту.

Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до

початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі 022 Дизайну:

- інтерактивні лекції;
- аналіз конкретних ситуацій (case-study);
- лекції-дискусії;
- мозковий штурм;
- робота у малих групах.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється такими засобами:

- тестові завдання;
- виконання індивідуальних завдань;
- усне опитування;
- екзамен.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перздачі.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на² підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі екзамену (3_семестр) проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно Шкали оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ³

Основна література

1. Юло Вооглайд. Мислити як громадянин. Таллін. 2020. 444 с.
2. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв та ін. ; за ред. М. П. Требіна ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків : Право, 2013. 536 с.
3. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / В. М. Яблонський та ін. ; за ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. Київ : НІСД, 2019. 112 с.
4. Громадянське суспільство в Україні : сучасний стан, виклики, стратегія модернізації : монографія. У 2-х т. Т. 1. Загальнотеоретичні та конституційно-правові аспекти розвитку громадянського суспільства в Україні / за ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Скрипнюка. Київ : Юридична думка, 2018. 676 с.

Додаткова література

1. Гаєвська Л. А. Феномен громадянського суспільства і його вплив на становлення державно-громадського управління освітою (теоретикометодологічний аспект) URL : <http://academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07glatma.htm>.
2. Колодій А. Чим є і чим не є громадянське суспільство URL : <http://www.hgi.org.ua>.
3. Колісник В. Уповільнення демократичного поступу України на тлі нових викликів та дезорієнтації громадянського суспільства. *Право України*. 2019. № 11. С. 183-199.
4. Кононенко В. В., Лапшин С. А. Громадянське суспільство та держава : співвідношення в публічному управлінні. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1713>.
5. Кресіна І., Стойко О. Громадянське суспільство. Енциклопедія цивільного права України / за ред. Я. М. Шевченко ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Ін Юре, 2009. 952 с.
6. Кузнєцова Н. С., Оніщенко Н. М. Роль правової ініціативи у становленні громадянського суспільства. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2018. № 1. С. 120-130.
7. Лелюк Р. В. Концептуальні підходи до процесу взаємодії органів державної влади та громадськості. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2018. №4. С. 65-69.
8. Лотюк О. С. До проблеми розуміння функцій громадянського суспільства. URL: <http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-3-2013/item/106-do-problemy-rozuminnia-funktsii-hromadianskoho-suspilstvalotiuk-o-s>.
9. Лук'янова М. М. Роль організацій громадянського суспільства в розвитку сільських територій. *Агросвіт*. 2020. № 11. С. 127-135.

10. Лук'янчук Г. Волонтерство – основа відповідального суспільства. *Слово Просвіти*. 2020. Ч. 50 (10-16 груд.). С. 6.
11. Лях Ю. І. Організаційно-правове забезпечення комунікаційних відносин у сфері публічного адміністрування в Україні. *Університетські наукові записки*. 2019. № 4. С. 72-81.
12. Мацюк А. Історичні витоки громадянського суспільства та ідей суспільного договору. *Публічне право*. 2018. № 3. С. 231-238.
13. Пишна Л. Г. Громадянське суспільство: поняття, ознаки, структура і принципи (цивільно-правовий аспект). URL : <https://sworld.education/simpoz4/136.pdf>.
14. Резнік О. Суб'єкти громадянських практик як підґрунтя демократичного транзиту України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2020. № 1. С. 5-22.
15. Стерненко С. Найкращий період у нашій історії : як розвивається громадянське суспільство в Україні. *Український тиждень*. 2021. № 33/34. С. 68-69.
16. Ткачук І. Світові та національні принципи організації, функціонування та фінансування організацій громадянського суспільства. *Журнал європейської економіки*. 2019. № 3. С. 323-335.
17. Третяк С. М. Формування поняття «громадянське суспільство» в західній та українській політико-правовій думці. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Tretyak_2002_1.pdf.
18. Яковлев П. О. Правові засади участі інститутів громадянського суспільства у забезпеченні інформаційної безпеки України. *Часопис Київського університету права*. 2019. №4. С. 142-146.
19. Яремович О. І. Вплив інститутів громадянського суспільства на правоохоронні органи держави крізь призму діяльності громадських рад. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 145-148.

Нормативно-правові акти:

1. Про громадські об'єднання (стаття 21) : Закон України в редакції від 22.05.2021 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
3. Про місцеве самоврядування: Закон України в редакції від 09.08.2021р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки : Указ Президента України від 27 верес. 2021 р. № 487/2021. *Голос України*. 2021. 1 жовт. С. 10-11.
5. Про органи самоорганізації населення (стаття 14) : Закон України в редакції від 01.01.2020р. № 2625-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>.

6. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності (статті 18, 22) : Закон України в редакції від 02.11.2016р. № 5026-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17#Text>.
7. Про професійних творчих працівників та творчі спілки» (стаття 9): Закон України в редакції від 04.11.2018р. № 554/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
8. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (статті 21–24): Закон України в редакції від 23.05.2021р. № 1045-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>.
9. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : Указ Президента України від 26.02.2016 № 68/2016. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/682016-198054>
10. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 № 710-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/nras/pro-shvalennya-konceptsiyi-rozvitkugromadyanskoyi-osviti-v-ukrayini>